

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

פסיכולוגיה

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	–	(ארבעה סעיפים $\times 12\frac{1}{2}$)	–	50 נקודות
פרק שני	–	(חמש שאלות $\times 10$)	–	50 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: יש לענות בתמצות ובבהירות ולהשתמש במושגים שנלמדו.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (50 נקודות)

ענו על ארבעה סעיפים מן השאלות 1-4 (לכל סעיף – $12\frac{1}{2}$ נקודות).

1. יעל הוזמנה לארוחת ערב בבית חברתה הטובה מיכל. יעל החמיאה למיכל על הארוחה, אך מיכל שמרה לב שכשיעל טעמה את המנה העיקרית, התכווץ אפה והשפה העליונה של פיה התרוממה כלפי מעלה כביטוי להרגשת גועל. מיכל הרגישה עלבון קל ובפעם הבאה שהיא הזמינה את יעל לארוחה, היא שינתה את התפריט.
 - א. הציגו שתי פונקציות של רגשות כמקור למידע חברתי, והדגימו אחת מהן מן הפתיח.
 - ב. הסבירו שני סוגי זיכרון שבאים לידי ביטוי בהחלטתה של מיכל לשנות את התפריט.
2. הוכח שמשקאות ממותקים מזיקים לבריאות. משרד הבריאות החליט להטיל מס על משקאות ממותקים, כדי שעמדת הציבור כלפי משקאות אלה תשתנה, והוא יצרוך אותם פחות.

לינדר, ר. (2021, יולי 26). משרד הבריאות רוצה שנעבור מקולה למי ברו. האם זה יקרה בזכות המס החדש? אוחזר מתוך: www.themarket.com [17/11/2021]

 - א. הציגו את שלושת מרכיבי העמדה, והדגימו שניים מהם באמצעות הפתיח.
 - ב. הסבירו מהו המודל המשוער לעיבוד המידע של פטי וקסיופו.

הסבירו והדגימו באמצעות הפתיח כיצד אפשר לשנות עמדה. בתשובה הסתמכו על מסלול אחד לעיבוד מידע מתוך המודל.
3. בתקופה האחרונה נערכו מחקרים שבדקו את ההשפעה של הרשת החברתית אינסטגרם על המשתמשים הצעירים. על פי אחד הממצאים צפייה ממושכת בתוכני הרשת גורמת לפגיעה בדימוי הגוף בעיקר בקרב נערות מתבגרות. טרבלסי, נ. (2021, ספטמבר 14). מסמכים חדשים חושפים: פייסבוק ידעה שאינסטגרם מזיקה לבני נוער. אוחזר מתוך: www.globes.co.il [17/11/2021]
 - א. הציגו ארבע מטרות של הפסיכולוגיה, והדגימו שתיים מהן מן הפתיח.
 - ב. לפי התאוריה הפסיכוסקסואלית של פרויד, ציינו את השלב שבו בני הנוער נמצאים.

תארו שני מאפיינים של השלב, והסבירו באמצעות אחד מן המאפיינים שתיארתם התנהגות אפשרית של בני נוער בעקבות החשיפה לרשת החברתית.
4. ארגון "ידידים" הוא ארגון התנדבותי המעניק סיוע בדרכים, ללא עלות, לנהגים שקרתה תקלה ברכבם, לדוגמה עזרה בהנעת רכב, החלפת גלגל, פתיחת רכב שננעל ועוד.
 - א. הציגו באמצעות מודל הרווח וההפסד להסבר אלטרואיזם את המניעים להתנדבות בארגון "ידידים". בתשובה התייחסו לשני מושגים מן המודל.
 - ב. הסבירו והדגימו כיצד אפשר לשכנע אנשים להתנדב בארגון "ידידים" באמצעות אחת משיטות ההשפעה בשלבים. התייחסו לשלבים.

פרק שני (50 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 5-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

5. כרמל היא תלמידה בכיתה ג', ובבית הספר מטילים עליה משימות כמו הכנת שיעורי בית, ביצוע עבודות קבוצתיות והשתתפות בפעילויות חברתיות.
מהו השלב ההתפתחותי שבו כרמל נמצאת על פי התאוריה הפסיכוסוציאלית של אריקסון?
בתשובה הציגו שניים מן המאפיינים של השלב, והדגימו תנאי אחד להצלחתה של כרמל בשלב זה.
6. לקראת החגים מתפרסמים בתקשורת דיווחים על מצב הנזקקים בישראל. בעקבות זאת אנשים רבים תורמים מצרכים וכסף עבור הנזקקים.
הציגו שלושה מאפיינים של אישיות אלטרואיסטית, והדגימו באמצעות שניים מן המאפיינים שהצגתם כיצד פרסומים אלה גורמים לאנשים לתרום עבור הנזקקים.
7. תפיסה היא תהליך שבו המוח מעניק משמעות למידע שהוא מקבל באמצעות גירויים שהחושים קולטים.
בחרו בשניים מן החושים האנושיים והציגו את הגירויים שהם קולטים.
הציגו את המשמעות (הפרשנות) שהמוח נותן לגירויים אלה.
8. "אני רוצה לקנות רק חולצות של מותגים, כמו שיש לכל החברות שלי" אמרה נערה מתבגרת לאימה בעת בילוי משותף בקניון.
הסבירו מהי קונפורמיות.
הציגו שני גורמים להתנהגות קונפורמית, והסבירו איזה מן הגורמים שציינתם בא לידי ביטוי בפתיח.
9. סתיו תעלה לכיתה א' בשנה הבאה, והיא חוששת שיהיה לה קשה להסתגל למסגרת בית הספר. היא חוששת שיוטלו עליה מטלות רבות וקשות והיא לא תהיה חופשייה כמו שהייתה בגן. המעבר מן הסביבה הבטוחה של הגן לסביבה הלימודית של בית הספר מאתגר אותה וגורם לה לתחושת לחץ.
הסבירו את תחושת הלחץ של סתיו לפי שני גורמים ממודל הגירויים, והדגימו את אחד הגורמים מן הפתיח.
10. בעקבות מגפת הקורונה בשנתיים האחרונות נערכו מחקרים שבדקו את ההשפעה של חיסון נגד הנגיף על קבוצות אוכלוסייה שונות.
האם המחקרים המוזכרים בפתיח הם מחקרי אורך או מחקרי רוחב? נמקו את תשובתכם.
בחרו באחד משני סוגי המחקר: מחקר אורך או מחקר רוחב, וציינו יתרון אחד וחסרון אחד של סוג המחקר שבחרתם.

11. הממשלה החליטה להעלות את מחירי הכלים החד-פעמיים כדי להפחית את השימוש בהם וכך לצמצם את הפגיעה באיכות הסביבה. במשרד להגנת הסביבה מעריכים כי המס החדש יביא להפחתה של כ-40% בשימוש בכלים האלה. המשרד להגנת הסביבה (נובמבר 1, 2021). בחרתם לצרוך כלים חד-פעמיים מפלסטיק? מהיום יוטל עליהם מס קנייה והם יעלו יותר; המטרה: הפחתת הצריכה של המוצרים המזהמים. אוזר מתוך: [18/11/2021] www.gov.il
- הציגו שני תפקידים של עמדות בחיי הפרט והחברה, והדגו אחד מהם מן הפתית.
12. כשנועם טייל בארץ זרה, הוא השתמש בשירות מוניות וגילה שנהג המונית רימה אותו: הנהג ביקש מנועם תשלום גבוה בהרבה ממה שסיכמו ביניהם בתחילת הנסיעה. נועם כעס מאוד, והוא הביע את כעסו בקירוב הגבות וקפיצת השפתיים. לדעתכם, האם הבין הנהג שהבעת פניו של נועם מעידה על כעס? נמקו את תשובתכם באמצעות נימוק מסוג הסבר א נימוק מסוג ראיה.
13. השוו בין התאוריה של פרויד לבין התאוריה של אריקסון, על פי שני קריטריונים לבחירתכם.
14. ירון זומן למבדקים ל"צו ראשון". השירות הצבאי חשוב לו מאוד והוא נרגש ולחוץ לקראת המבדקים. לפי הגישה החיסונית של מייכנבאום, הציגו את שלושת השלבים של התמודדות עם תחושת הלחץ. הדגו שלב אחד של הגישה לפי הפתית, והסבירו מה ירון צריך לעשות כדי להתמודד עם תחושת הלחץ.
15. מהי עקומת המיקום הסדרתי? הציגו שני מאפיינים של הזיכרון האנושי שאפשר ללמוד מעקומת המיקום הסדרתי.
16. בשאלה זו יש לענות על שני הסעיפים א-ב. "חתונה ממבט ראשון" היא תוכנית מציאות (ריאליטי) שבה שני אנשים זרים נפגשים לראשונה בטקס החתונה שלהם. המשתתפים בתוכנית מעוניינים לפתח קשר של אהבה וזוגיות עם אדם שמתאים להם. במהלך התוכנית הם נדרשים לחשיפה והיא גורמת להם לחץ רגשי רב.
- א. הציגו שני ערכים היכולים להנחות אנשים לבחור אם להשתתף או לא להשתתף בתוכנית מציאות זו. האם אתם הייתם מסכימים להשתתף בתוכנית מסוג זה? נמקו את התשובה באמצעות הערכים שהצגתם. (6 נקודות)
- ב. הסבירו מהי "תסמונת ההסתגלות הכללית" של סליה. בתשובה התייחסו לשלושת השלבים בתסמונת. הדגו אחד מן השלבים במקרה של הזוג העומד מתחת החופה. (4 נקודות)

בהצלחה!